

AFTALEPAPIR

**DANSK ALLIANCE FOR
BÆREDYGTIGT FISKERI OG
AKVAKULTUR**

Blå mad til de fremtidige generationer

**ETISK
HANDEL**
D A N M A R K

Indhold

Baggrund	1
Om visionen	4
Vision	4
Formål	5
Det bidrager alliancen til	5
Medlemskab af alliancen	6
Handleplaner	7
Vurdering og rapportering	7
Kommunikation og stiftende medlemmer	8
Kildehenvisning og fodnoter	9

Baggrund

Verdens salte og ferske vande rummer en fantastisk og varieret kilde til sunde fødevarer for verdens befolkning, som vi har draget nytte af i hele menneskehedens historie. Men hvis vi vil sikre blå fødevarer en mere central rolle i fremtidens øgede produktion af bæredygtige fødevarer, kræver det en fælles indsats på tværs af værdikæden.

Der er en række faktorer, der presser både salte og ferske vande verden over. Ikke alle kan løses fra Danmark, men som stor fiskeri- og opdrætter nation omgivet af vand, har vores virksomheder, institutioner og organisationer i den grad mulighed for at påvirke bæredygtigheden i vores kilder til blå fødevarer. Det kræver tværgående samarbejde, udvikling og vidensdeling – og en forpligtende alliance på tværs af hele værdikæden.

Overalt arbejdes der med tiltag, som bidrager positivt til en forbedret bæredygtighed[1]. Der er dog fortsat mange og store udfordringer at tage fat på, og i det følgende skitserer vi en række af de problemstillinger, som Alliancen for Bæredygtigt Fiskeri og Akvakultur vil adressere.

Opretholdelse af bæredygtige bestande af fisk, skaldyr, bløddyr, planter mm.

Andelen af biologisk bæredygtige fiskebestande er faldende på verdensplan[2]. I 2019 blev det vurderet, at knap 65 % af verdens fiskebestande er bæredygtige[3] – sammenholdt med 90% i 1974[2].

Selvom fiskebestandene i danske farvande generelt er i en god tilstand[4], så ser vi også her store udfordring er for enkelte bestande, som der skal tages hånd om. For Nordsøens fiskebestande har de sidste årtiers fiskeriforvaltning resulteret i et reduceret fiskeritryk og som konsekvens af dette, er den gennemsnitlige relative gydebiomasse over det niveau, der kan producere det maksimale bæredygtige udbytte (MSY). Der er dog stadig store udfordringer med enkeltbestande - fx Østersøtorske, der er nær kollaps[5].

Påvirkning af livet og levesteder nær havbunden

I en rapport fra Biodiversitetsrådet i Danmark fra 2022 fastslås det, at tabet af biodiversitet, i både ferske og marine økosystemer, ikke er stoppet[6]. Årsagerne til biodiversitetstab for marine økosystemer er bl.a. fiskeri og næringsstofbelastning, mens biodiversiteten i de ferske økosystemer primært er presset af den intensive udnyttelse af landarealer, der leder til forurening og dræning[5].

Havmiljøet bliver påvirket og forandret af klimaforandringer, der medfører stigende vandtemperaturer og stigende mængder CO₂, der f.eks. er med til at forsure havet. Det påvirker biodiversiteten og sammensætningen af dyr og planter, der lever i vores have[7].

Klimabelastningen fra fiskeri og akvakultur

Sammenlignet med andre proteinkilder er fisk og skaldyr klimavenlige fødevarer, men fiskeri og opdræt har også i sig selv et aftryk på klimaet.

I fiskeriet udgør brændstofforbruget den største post i CO₂-regnskabet. Ser man på et vildtfanget fiskeprodukt i livscyklusperspektiv, estimeres det, at omtrent 75-95% af produktets samlede udledning af drivhusgasser, kommer fra selve fangstprocessen[8].

For opdrættet fisk er det fiskefoderet, der har den absolut største betydning for fiskeproduktets endelige CO₂ belastning[9].

Dyrevelfærd

Videnskabelige forsøg indikerer, at fisk kan føle smerte[10] – men dyrevelfærd i forhold til netop fisk har ikke fyldt meget i menneskers bevidsthed sammenholdt med landlevende dyr. Fiskeri og opdræt kan være forbundet med lidelse.

For vildtfanget fisk, kan der f.eks. gå lang tid fra fangst til død, og fisken kan opleve stress og blive trængt i fangstredskabet. For opdrættet fisk, kan det f.eks. være udfordringer med plads, sygdom og manglende stimulering i anlægget, der påvirker fiskens velfærd negativt.

Samtidig ses en udvikling i akvakulturerhvervet mod større og mere intensive opdrætsformer, hvor andelen af fisk opdrættet i recirkulerede anlæg stiger sideløbende med, at andelen af økologisk opdrættede fisk falder.[11]

Social og kulturel bæredygtighed

Fiskerierhvervet er i dag præget af en høj gennemsnitsalder blandt fiskerne – og den er stigende. På fiskeriskolerne kæmper man i lighed med andre erhvervsrettede uddannelser med at skaffe og fastholde et tilstrækkeligt antal elever med evner og mod på en fremtid i fiskeriet[12]. Desuden er der en markant skæv kønsfordeling på uddannelserne og i erhvervet.

Dansk fiskeri foregår i havkantsdanmark og yder her et vigtigt bidrag til udvikling og økonomi udenfor de store byer. Fiskerierhvervet er de seneste 20 år blevet professionaliseret omkring de store fiskerihavne. Det har betydet, at en række mindre fiskerihavne er lukket med konsekvenser for de lokale kystfiskersamfund. Når først fiskerne er væk, er det svært at genopbygge det lokale erhverv.

Danskernes blå dannelse

Danskernes blå dannelse er begrænset. Med blå dannelse menes, at de danske forbrugere får kendskab til de forskellige fødevarer, der relaterer sig til havet. De skal være modige, turde smage og blive bevidste om den brede palette af fødevarer, der findes fra hav og opdræt. Det er f.eks. de sæsonsificke arter, der er at vælge imellem. Det er at få kendskab til de sociale og miljømæssige udfordringer, der knytter sig til fisk, skaldyr og tang - både nu og i fremtiden.

Både som forbrugere, indkøbere, professionelle køkkener og detailhandel er vi meget ensidige, når det kommer til hvilke arter, udskæringer og tilberedninger, vi efterspørger, indkøber og håndterer – og der er stort set ikke taget hul på planteriget under havoverfladen.

Om visionen

Ved at deltage i alliancen, arbejder medlemmerne løbende på at bidrage til alliancens formål. Alliancens medlemmer vil fra hvert deres udgangspunkt, arbejde mod den fælles vision.

De skal ikke nødvendigvis leve op til alle elementer i visionen, men starte der, hvor de ser sig selv.

Visionen er et fremtidsønske/scenarie, som alle parterne kan se sig selv i. Ikke nødvendigvis i det hele, men i dele af visionen. Visionen viser vejen for, hvordan vi ønsker, at fremtiden skal se ud.

Det faktum, at hele værdikæden er samlet i en alliance, er den helt unikke situation, der giver mulighed for at tale sammen om udfordringer, finde løsninger og diskutere, hvor vi mangler viden, hvad man gør ved lovgivning, der spænder ben, hvor der er samarbejdsmuligheder, blind spots, arbejdet med certificeringer, og hvordan man får forbrugerne med på rejsen.

Dette leder os til følgende vision:

Visionen er her delt op i spor, som aktørerne kan arbejde med og tage udgangspunkt i:

- 1) Alle fisk, skaldyr og tang m.v. er fanget, høstet eller produceret bæredygtigt
- 2) Mangfoldig og vild natur under vandoverfladen
- 3) Dyrevelfærd
- 4) Retfærdige arbejdsvilkår
- 5) Værdikæden er gennemsigtig og produktet sporbart
- 6) Råvareudnyttelsen optimal og spildet er minimalt hele vejen igennem produktionskæden
- 7) Skabe blå dannelse hos danskerne

Formål

Den Danske Alliance for Bæredygtigt Fiskeri og Akvakultur skaber en fælles platform og samler relevante danske aktører - fra alle led af værdikæden i et forpligtende samarbejde – fra fisken bliver fanget/produceret, tang mv bliver dyrket eller høstet til den/det ender hos forbrugeren.

Formålet med alliancen er at samarbejde i hele værdikæden for at løfte de udfordringer og problematikker, som de enkelte aktører ikke kan løfte alene.

Formålet er desuden at sætte fokus på blå fødevarer og sammen arbejde for en blå dannelse hos nuværende og fremtidige generationer.

Det bidrager alliancen til

Gennem alliancen kan virksomheder og organisationer, relateret[16] til akvakultur, havet og fiskeriet få sparring, viden og værktøjer, som kan understøtte og hjælpe med at skabe fremgang i forhold til det bæredygtige fiskeri.

Den danske Alliance for Bæredygtigt Fiskeri og Akvakultur er en alliance, som er åben for alle aktører og dele af værdikæden, der har en andel i fiskeri og akvakultur i Danmark.

Samarbejdet bygger på transparens, fælles kommunikation og tillid, der muliggør dialog og vidensdeling omkring udviklingen i sektoren. Derudover, kan der drages fordel ved at dele de udfordringer og/eller fremskridt, der knytter sig til problemstillingen på tværs af den offentlige og private sektor og fra alle størrelser og led i værdikæden.

EN ALLIANCE SKABER FORANDRING FORDI:

Deltagerne styrker viden inden for den specifikke værdikæde og inspirerer hinanden til hele tiden at forbedre sig.

Deltagerne får øget forståelse for andre værdikædeaktørers vilkår og udfordringer gennem en god og konstruktiv dialog.

Der opbygges kapacitet (gennem dialog, arbejdsgrupper, redskaber, afprøvning af løsninger og fælles projekter) for at agere mere ansvarligt og ændre praktiske tiltag.

Deltagerne ændrer egen praksis i takt med, at deres viden, kapacitet og samarbejdsmuligheder er øget og som følge af, at de har forpligtet sig på at skabe (og rapportere) fremgang mod den fælles vision.

Ved at deltage i alliancen vil de forskellige aktører i værdikæden:

- Få redskaber, indsigt og relationer til at styrke bæredygtighedsdagsordenen indenfor fiskeri og akvakultur
- Udveksle viden og få indsigt i, hvordan de kan fremme et bæredygtigt fiskeri og akvakultur, ud fra deres position i værdikæden. Det kan f.eks. være nye forretningsmodeller, fremtidige strategier, ansvarlig leverandørpraksis, fangstmetoder mv.
- Mulighed for at skabe større indflydelse politisk og et styrket grundlag for at løfte barren for allerede eksisterende standarder mv.
- Opdateret viden indenfor den seneste udvikling, forventninger og nye initiativer på området såsom: kvoter, havplaner, politikker, forskning, certificeringsstandarder mv.
- Bidrage til en nuanceret debat gennem f.eks. diverse medier og forbrugerrettede kampagner
- Indgå i et ambitiøst netværk og en fælles dansk indsats for at skabe og måle fremdrift i sektoren
- Bidrage til tværgående projekter

Medlemskab af alliancen

Medlemmer i alliancen har forskellige roller og ekspertise, men forpligter sig alle til at skabe fremskridt i retning af alliancens vision og principper for samarbejde.

Medlemmer kan være indkøbere, fiskere, producenter, grossister, detailvirksomheder, specialiserede forhandlere, restaurationer, kantiner, og/eller virksomheder, der arbejder i sektoren. Disse medlemmer er tæt på produktion og handel og står med de konkrete udfordringer.

Medlemmer omfatter NGO'er, ministerier, styrelser, erhvervsorganisationer, fagforeninger, tænketanke, kommuner, forskere og certificeringsordninger. Disse medlemmer har en nøglerolle i at dele deres specifikke viden og/eller mobilisere og støtte deres medlemmer/bagland, indenfor fiskeri, naturbevarelse, dyrevelfærd, bestande mv.

Alle medlemmer tilslutter sig alliancens forpligtelser og arbejder aktivt med visionen. Medlemmer er forpligtet til at offentliggøre en handlingsplan og til årligt at rapportere på fremskridt til alliancens sekretariat. Der er ligestilling mellem alliancemedlemmerne, men der vil være forskellige parametre, de skal rapportere på. Der vil løbende blive arbejdet med parametre i afrapporteringen.

Medlemmerne forpligter sig desuden til at informere andre medlemmer om udfordringer og/eller muligheder, der knytter sig til fiskeriet. Slutteligt forpligter de sig til at arbejde tæt sammen på tværs med udgangspunkt i målsætningen om at styrke sektoren og oplyse forbrugeren.

Sekretariat

Etisk Handel Danmark fungerer som sekretariat for alliancen. Dette indebærer følgende rolle:

- Mobilisering af en bred gruppe af danske stakeholdere og aktører, til at tilslutte sig alliancen
- Støtte alliancens medlemmer i at nå visionen, fra deres forskellige ståsteder. Dette vil ske gennem vejledning, sparring, værktøjer, workshops og udveksling af god praksis
- Vurdere og kommunikere samlede fremskridt, facilitere vidensdeling og en nuanceret debat, om de emner, der relaterer sig til alliancens fælles vision

Medlemskab af alliancen

For at blive medlem af alliancen skal deltagerne være medlem af Etisk Handel Danmark, eller alternativt melde ind som alliance-medlem, svarende til 50% af prisen for et fuldt Etisk Handel medlemskab. Pris for medlemskab er efter samme principper – fastsat efter størrelse og årslønsum - som fastsættes på den årlige generalforsamling i Etisk Handel Danmark. Se medlemsbetingelser og kontingent [her](#).

Udelukkelse

Medlemmer, der ikke opfylder alliancens forpligtelser (dvs. at tilslutte sig principperne, offentliggøre handlingsplan og årligt rapportere om fremskridt inden for den frist, der er fastlagt) kan udelukkes.

Handleplaner

Medlemmerne forpligter sig til at udarbejde handleplaner med en tidsplan, der beskriver de initiativer, der skal sikre fremskridt i retning af visionen eller de dele af visionen, som medlemmet har valgt at arbejde med. Handleplanen skal offentliggøres på medlemmernes hjemmeside. Der skal være fremdrift i handleplanerne. Medlemmerne beslutter selv omfanget og fokusområdet i handleplanerne.

Medlemmerne skal beskrive initiativer inden for mindst et af visionens arbejdsspor:

- 1) Alle fisk, skaldyr og tang m.v. er fanget, høstet eller produceret bæredygtigt
- 2) Mangfoldig og vild natur under vandoverfladen
- 3) Dyrevelfærd
- 4) Retfærdige arbejdsvilkår
- 5) Værdikæden er gennemsigtig og produktet sporbart
- 6) Råvareudnyttelsen optimal og spildet er minimalt hele vejen igennem produktionskæden
- 7) Skabe blå dannelse hos danskerne

Handlingsplanen kan også indeholde og fremhæve andre af aktørernes initiativer og indsatser, der på anden vis bidrager til visionen.

De deltagende medlemmers handlingsplaner skal offentliggøres inden udgangen af 2023.

Vurdering og rapportering

Medlemmerne er forpligtet til at rapportere fremskridt en gang om året til alliancens sekretariat (Etisk Handel Danmark). Første gang i 2024. Indberetningen er fortrolig og bliver gennemført ved hjælp af et spørgeskema, udsendt fra Etisk Handel Danmark.

Der vil de første år i alliancen blive arbejdet på hvilke KPI'er/kriterier, der vil blive målt og vurderet på. Etisk handel Danmark indsamler de rapporterede data i et aggregeret og anonymiseret format, for at beskytte kommercielt følsomt data. På baggrund af den indsamlede data, udarbejder sekretariatet en statusrapport, der præsenterer medlemmernes resultater og fremskridt mod visionen, på en anonymiseret måde, samt identificerer og udpeger de forskellige udfordringer eller barrierer.

Udover at samle og evaluere de enkelte medlemmers resultater, kan det også være et mål at monitorere og rapportere på fælles resultater og mål, der faciliteres af alliancen f.eks. gennem artikler, debatfora, forbrugerkampagner og øvrigt arbejde.

Kommunikation

Alliancens medlemmer kan kommunikere om deres deltagelse i den Danske Alliance for Bæredygtigt Fiskeri og Akvakultur, hvilket betyder, at de bakker op om visionen om Bæredygtigt Fiskeri og Akvakultur og dertil om de principper og forpligtelser, der er angivet i dette aftalepapir. De deltagende virksomheder kan også kommunikere, at de forpligter sig til at offentliggøre en handlingsplan og årligt rapportere om fremskridt mod visionen.

Endelig opfordres medlemmerne til at bidrage til at fremme dialog og debat blandt danske interessenter og give nuanceret information til forbrugerne, om udfordringer og tiltag for fremskridt i sektoren. Etisk Handel Danmark vil udvikle fælles materialer for alliancen, som kan bruges af alle medlemmer.

Stiftende medlemmer af Dansk Alliance Bæredygtigt Fiskeri og Akvakultur

havhøst

Kildehenvisninger og fodnoter

- 1) Bæredygtighed forstået bredt, som beskrevet med de syv parametre i Partnerskab om bæredygtigt fiskeris indkøbsguide: <https://etiskhandel.dk/videncenter/spoergsmaal-du-kan-stille-til-din-fisk/>
- 2) FAO: The state of the world Fisheries and Aquaculture 2022, FAO – side xvi og xix. <https://www.fao.org/3/cc0461en/cc0461en.pdf>
- 3) Se fodnote 1
- 4) ICES 2022, se Nordsøen: <https://www.ices.dk/advice/ESD/Pages/Ecosystem-overviews.aspx>
- 5) (ICES (2022): Cod (Gadus morhua) in subdivisions 24–32, eastern Baltic stock (eastern Baltic Sea). ICES Advice: Recurrent Advice. Report. <https://doi.org/10.17895/ices.advice.19447874.v1>)
- 6) Biodiversitetsrådet 2022: <https://www.biodiversitetsraadet.dk/pdf/2022/11/Biodiversitetetsraadet-2022-Fra-tab-til-fremgang-Beskyttet-natur-i-Danmark-i-et-internationalt-perspektiv-291122.pdf> - se side 57, 62
- 7) <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/vand/hav/c02-truer-livet-i-havet/>
- 8) DTU Aqua 2021, side 38-39. <https://www.aqua.dtu.dk/-/media/institutter/aqua/publikationer/rapporter-352-400/392-2021-miljoskaansomhed-og-okologisk-baeredygtighed-i-dansk-fiskeri.pdf?la=da&hash=02BC2F5FD4A859D799C8306AF166BC975DF18073>
- 9) Institut for Fødevarer og Ressourceøkonomi: <https://www.ft.dk/samling/20201/almindel/mof/spm/1333/svar/1788906/2406384.pdf>
- 10) <https://www.dyrenesbeskyttelse.dk/artikler/danskerne-tror-paa-fisks-foelelser>
- 11) https://fvm.dk/fileadmin/user_upload/FVM.dk/Dokumenter/Fiskeri/Indsatser/Bilag_1_-_Strategi_for_en_baeredygtig_akvakultursektor.pdf
- 12) Hegland & Elisassen 2021, side 6: https://vbn.aau.dk/ws/files/460210943/Rekruttering_fastholdelse_dansk_fiskeri_FINAL.pdf
- 13) Læs indkøbsguide, for definition
- 14) Med værdikæden menes: fra fisk, skaldyr og tang mv. bliver fanget/høstet/produceret til den konsumeres/bortskaffes
- 15) Med råvareudnyttelse menes der: Produkter som primært bruges til menneske konsum og ikke dyrefoder
- 16) Fangst/produktion, forarbejdning, distribution, detailsalg og professionel tilberedning.